

Leerkring Omgevingsplan - West-Holland – de opbrengst (leerervaringen deelnemers)

Naam	Judith van der Laken	
Organisatie	Gemeente Katwijk	
De leerkring als instrument ('het leren')		
Met de leerkring zijn we in acht bijeenkomsten met elkaar aan de slag gegaan met het Omgevingsplan. Dat hebben we gedaan met jullie persoonlijke leervragen als vertrekpunt, uitgewerkt in een leerlijn.		
Beschrijf hieronder je ervaringen met deze manier van werken.		
Zelf maak ik in de gemeente Katwijk deel uit van het programma implementatie Omgevingswet. Door dit programma heb ik enige kennis van de Omgevingswet, en vanuit mijn functie, veel ervaring met bestemmingsplannen. Mijn kennis van de Omgevingswet is zeker niet volledig. Het aardige van de leerkring is dat mensen uit verschillende werkvelden en instanties meedoen en er zo verschillende invalshoeken en kennis van wetgeving en praktijk bij elkaar komen. Dit gaat richting integraal werken, wat we graag willen, en verrijkt de eigen kennis. Daarnaast gaven de inleidingen steeds een goede basis voor de werksessies. Vanuit mijn gemeentelijke perspectief vond ik de combinatie van methodiek, instrumenten, inhoud en casuïstiek prettig. Helaas heb ik maar de helft van de bijeenkomsten bij kunnen wonen, maar dit was zeker de moeite waard.		
Wat hadden we beter of anders kunnen doen?		
Dit zou ik zo niet weten. Ik ben wel benieuwd naar de ervaring van partners zoals de Veiligheidsregio, GGD, provincie en Hoogheemraadschap. Zij staan op enige afstand van gemeentelijke plannen, maar willen daar wel graag invloed op uitoefenen.		
De opbrengst van de leerkring ('het geleerde')		
Hieronder staan de drie blokken uit de leerlijn. Aan elk blok hebben we steeds 2 of 3 bijeenkomsten besteed. Beschrijf per blok, zo concreet mogelijk, wat je geleerd hebt over het aan de slag gaan met het Omgevingsplan. Dat kan gaan over inhoud en kennis, proces en samenwerking, resterende en nieuwe vragen, et cetera.		
	Leerdoel	Beoogd resultaat
Van visie naar plan	<p>Wat heb je aan de 'voorkant' als richting nodig (omgevingsvisie of anderszins) als basis om tot een omgevingsplan te komen?</p> <p>Wat zijn logische stappen om tot een omgevingsplan te komen.</p> <p>Hoe kom je intern de gemeente tot een integraal product.</p> <p>Hoe betrek je daar de ketenpartners bij / hoe haken de ketenpartners aan?</p>	Stappenplan omgevingsplan en procesarchitectuur (intern, extern) in beeld.
Dit heb ik geleerd:		
Wat ik me herinner is een sessie over het maken van een stappenplan waarbij werd gekeken naar de dynamiek of karakter van gebieden en het type Omgevingsplan wat hierbij zou passen. Een gebiedsindeling maakt het mogelijk om gestructureerd naar standaard regels en functietoedeling te werken. De staalkaarten, die in ontwikkeling zijn, kunnen vervolgens helpen om invulling aan deze		

<p>standaarden te geven. Gebieden die in ontwikkeling zijn of waarvoor bepaalde ontwikkeldoelstellingen gelden (vanuit de visie) vragen om een heel andere aanpak, een meer dynamisch omgevingsplan en maatwerk. Deze sessie heeft ons geholpen bij een plan van aanpak voor opstelling van het Omgevingsplan.</p>		
<p>Van visie naar (toepasbare) regels</p>	<p>Oefenen met de vertaling van visie naar regels. Gebruik maken van voorbeelden en hulpmiddelen daarbij (bv. staalkaarten).</p> <p>Oefenen met maatwerk. Welke mogelijkheden zijn er? Waarom wel/niet gebruik maken van maatwerk. Wat is de gemeentelijke ambitie daarin? En hoe kom je concreet tot maatwerk?</p> <p>Hoe vertaal je regels in toepasbare regels, zodat burgers en bedrijven kunnen zien wat wel en niet kan ('klik op de kaart').</p>	<p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Inzicht in de mogelijkheden voor maatwerk. Een eerste ambitiebeeld per gemeente. Eerste ervaringen met maatwerkregels.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p>
<p>Dit heb ik geleerd: Was ik niet bij aanwezig.</p>		
<p>Hand en voeten geven aan nieuwe thema's</p>	<p>Wat zijn nieuwe thema's en welke aspecten binnen die thema's zijn relevant voor de fysieke leefomgeving en voor het omgevingsplan?</p> <p>Oefenen met regels voor de nieuwe thema's.</p> <p>Wat is de betrokkenheid van Veiligheidsregio en GGD hierin?</p>	<p>Inzicht in de afbakening van de nieuwe thema's in het omgevingsplan.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Zie procesarchitectuur omgevingsplan.</p>
<p>Dit heb ik geleerd: Ik heb de sessies over geluid, duurzaamheid en veiligheid meegemaakt. Wat hierin duidelijk naar voren kwam, is dat er fundamenteel moet worden nagedacht over de ambities, instrumenten, sturingsfilosofie. Deze discussies vinden op alle niveaus plaats: visie, uitvoeringsprogramma, omgevingsplan. We staan nog helemaal aan het begin, met hoge ambities en een beperkt instrumentarium. Het wordt de komende tijd heel spannend of we de ambities, bestuurlijk, willen omzetten en of hoe we het Omgevingsplan in gaan zetten om doelen te halen of dat dit vooral via stimuleren, financieren, participeren wordt geprobeerd. Monitoring wordt een belangrijk nieuw instrument om de hoge ambities te blijven onderbouwen en sturen.</p> <p>Meer concreet heb ik geleerd dat de omgang met geluid onder de Omgevingswet meer mogelijkheden biedt en om goede onderbouwing, kennis van inrichtingen en omgeving, vraagt. Er zullen nieuwe, meer dynamische, instrumenten zoals de 'kameleonbestemming' worden bedacht. Daardoor worden (tijdelijke) ontwikkelingen naast elkaar mogelijk en kunnen in deze in de</p>		

tijd worden gestuurd, wat voorheen niet mogelijk was.

De werksessie over energietransitie, duurzaamheid was zeer boeiend. Hier blijkt kennis van een gebied (warmtebronnen), van vervangingsprogramma's en van de technologische mogelijkheden van groot belang om een goede regeling (normen/ruimte) te ontwerpen, met flankerende instrumenten ter stimulering (subsidies, voorlichting, kortingen). Bij bespreking van de casus is gebleken dat opstelling van een gebiedsvisie (met netbeheerders, gemeente, woningbouwverenigingen, particulieren) en Omgevingsplan gelijk op zouden moeten gaan om tot werkbare afspraken te komen.

Het deel over Veiligheid was ook boeiend, dit ging vooral over integraal werken en in een vroegtijdig stadium de veiligheidsaspecten meenemen. Daarbij is kennis genomen van het schillenmodel voor externe veiligheid. Dit model biedt goede handvatten voor visies en plannen.

Leerkring Omgevingsplan - West-Holland – de opbrengst

Naam	Petros Ceelen	
Organisatie	Gemeente Zoeterwoude	
De leerkring als instrument ('het leren')		
Met de leerkring zijn we in acht bijeenkomsten met elkaar aan de slag gegaan met het Omgevingsplan. Dat hebben we gedaan met jullie persoonlijke leervragen als vertrekpunt, uitgewerkt in een leerlijn.		
Beschrijf hieronder je ervaringen met deze manier van werken.		
Zeer positief en inspirerend. Van elkaar leren door samen met concrete onderwerpen en methodes aan de slag te gaan, niet alleen theorie maar juist ook het samen toepassen, werkt goed.		
Wat hadden we beter of anders kunnen doen?		
We hadden in het begin meer aandacht kunnen besteden aan de verschillen in kennis en achtergrond van de verschillende deelnemende organisaties. Een hoogheemraadschap of GGD bijvoorbeeld zijn minder bekend met huidige ruimtelijke ordeningsinstrumenten en begrippen. Gemeenten hebben minder kennis op gebied van waterregelgeving en het onderwerp gezondheid.		
De opbrengst van de leerkring ('het geleerde')		
Hieronder staan de drie blokken uit de leerlijn. Aan elk blok hebben we steeds 2 of 3 bijeenkomsten besteed. Beschrijf per blok, zo concreet mogelijk, wat je geleerd hebt over het aan de slag gaan met het Omgevingsplan. Dat kan gaan over inhoud en kennis, proces en samenwerking, resterende en nieuwe vragen, et cetera.		
	Leerdoel	Beoogd resultaat
Van visie naar plan	<p>Wat heb je aan de 'voorkant' als richting nodig (omgevingsvisie of anderszins) als basis om tot een omgevingsplan te komen?</p> <p>Wat zijn logische stappen om tot een omgevingsplan te komen.</p> <p>Hoe kom je intern de gemeente tot een integraal product.</p> <p>Hoe betrek je daar de ketenpartners bij / hoe haken de ketenpartners aan?</p>	Stappenplan omgevingsplan en procesarchitectuur (intern, extern) in beeld.
Dit heb ik geleerd:		
<p>Verschillende partijen hebben nog een uiteenlopend beeld over het product Omgevingsvisie. Zowel qua vorm, abstractieniveau als ook welke rol de visie straks in de dagelijkse praktijk kan/zal vervullen.</p> <p>Is het nodig om het gat tussen visie en plan op te vullen, of moet je dat (in de geest van de wet?) juist niet willen.</p> <p>Werken met de Work Breakdown Structure (WBS)</p> <p>Door eerst individueel de geeltjes in te vullen krijg je een completer overzicht. Je vult elkaars blinde vlekken in. Wel aandacht voor feit dat 'break down' nog scherper had gekund in de zin dat nu nog algemene termen werden genoemd zoals 'participatie' zonder dat een concrete actie benoemd werd. Maar dat zal ook bij deel 2 blijken en aangescherpt worden.</p> <p>Voor deel 2 nog wel aandacht voor verschil tussen 'traditionele' proces en wat er geacht wordt</p>		

anders te gaan bij een Omgevingsplan.		
Van visie naar (toepasbare) regels	<p>Oefenen met de vertaling van visie naar regels. Gebruik maken van voorbeelden en hulpmiddelen daarbij (bv. staalkaarten).</p> <p>Oefenen met maatwerk. Welke mogelijkheden zijn er? Waarom wel/niet gebruik maken van maatwerk. Wat is de gemeentelijke ambitie daarin? En hoe kom je concreet tot maatwerk?</p> <p>Hoe vertaal je regels in toepasbare regels, zodat burgers en bedrijven kunnen zien wat wel en niet kan ('klik op de kaart').</p>	<p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Inzicht in de mogelijkheden voor maatwerk. Een eerste ambitiebeeld per gemeente. Eerste ervaringen met maatwerkregels.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p>
<p>Dit heb ik geleerd: Het bepalen van de ambitie is niet zwart-wit. Het is goed om over de nuances in gesprek te gaan en te blijven. Zorg dat de vragen/keuzes die bij de implementatie aan de orde zijn in beeld blijven.</p> <p>De rolverdeling tussen de verschillende partijen wordt nog vrij traditioneel benaderd; een gemeenteambtenaar maakt het plan en de andere mogen daar op gezette tijden een bijdrage aan leveren. Als we een echt integraal product willen, moeten we nog grote stappen te zetten om ook het proces daadwerkelijk integraal vorm te geven. Dat geldt overigens naast ketenpartners ook voor inwoners en bestuur.</p> <p>Omgevingsplan Rijnhaven Oost Uiteraard dat je het meeste leert van gewoon aan de slag gaan, en dat je daarbij ook de volgende stap in het proces moet zetten ook al is de af te ronden stap nog niet perfect. Laat je niet afleiden door wat er mis kan gaan maar focus op wat er voor voordelen te halen zijn. Laat ook het bestuur wennen aan nieuwe manier van regels maken en andere rol, door met een 'veilig' gebied te werken (veilig in de zin dat ze het gevoel hebben dat er weinig mis kan gaan).</p>		
Hand en voeten geven aan nieuwe thema's	<p>Wat zijn nieuwe thema's en welke aspecten binnen die thema's zijn relevant voor de fysieke leefomgeving en voor het omgevingsplan?</p> <p>Oefenen met regels voor de nieuwe thema's.</p> <p>Wat is de betrokkenheid van Veiligheidsregio en GGD hierin?</p>	<p>Inzicht in de afbakening van de nieuwe thema's in het omgevingsplan.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Zie procesarchitectuur omgevingsplan.</p>
<p>Dit heb ik geleerd: Meer inzicht verkregen in thema's die geen onderdeel waren van de RO-vakgebied zoals gezondheid. En ook de relatief nieuwe thema's zoals duurzaamheid, hoe die te vertalen naar en te</p>		

integreren zijn in de instrumenten van de Omgevingswet.

Leerkring Omgevingsplan - West-Holland – de opbrengst

Naam	Hendrik van Sandick	
Organisatie	gemeente Nieuwkoop	
De leerkring als instrument ('het leren')		
Met de leerkring zijn we in acht bijeenkomsten met elkaar aan de slag gegaan met het Omgevingsplan. Dat hebben we gedaan met jullie persoonlijke leervragen als vertrekpunt, uitgewerkt in een leerlijn.		
Beschrijf hieronder je ervaringen met deze manier van werken.		
Prettig om met anderen van gedachten te wisselen over deze opgave. Zeker nu Nieuwkoop een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte gaat maken.		
Wat hadden we beter of anders kunnen doen?		
-		
De opbrengst van de leerkring ('het geleerde')		
Hieronder staan de drie blokken uit de leerlijn. Aan elk blok hebben we steeds 2 of 3 bijeenkomsten besteed. Beschrijf per blok, zo concreet mogelijk, wat je geleerd hebt over het aan de slag gaan met het Omgevingsplan. Dat kan gaan over inhoud en kennis, proces en samenwerking, resterende en nieuwe vragen, et cetera.		
	Leerdoel	Beoogd resultaat
Van visie naar plan	<p>Wat heb je aan de 'voorkant' als richting nodig (omgevingsvisie of anderszins) als basis om tot een omgevingsplan te komen?</p> <p>Wat zijn logische stappen om tot een omgevingsplan te komen.</p> <p>Hoe kom je intern de gemeente tot een integraal product.</p> <p>Hoe betrek je daar de ketenpartners bij / hoe haken de ketenpartners aan?</p>	Stappenplan omgevingsplan en procesarchitectuur (intern, extern) in beeld.
Dit heb ik geleerd:		
Inventariseren stakeholders is nuttig. Visie gaat vooraf aan regels, dus de focus moet eerst liggen op de Omgevingsvisie. Het Omgevingsplan is daarvan een uitwerking. Omgevingsplan vergt nog bredere aanpak dan een bestemmingsplan. Uiteindelijk blijft de ruimtelijke en daarna politieke belangenafweging essentieel. Dat verandert niet ten opzichte van het bestemmingsplan.		
Van visie naar (toepasbare) regels	<p>Oefenen met de vertaling van visie naar regels. Gebruik maken van voorbeelden en hulpmiddelen daarbij (bv. staalkaarten).</p> <p>Oefenen met maatwerk. Welke mogelijkheden zijn er? Waarom wel/niet gebruik maken van maatwerk. Wat is de gemeentelijke ambitie daarin?</p>	<p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Inzicht in de mogelijkheden voor maatwerk.</p> <p>Een eerste ambitiebeeld per gemeente.</p> <p>Eerste ervaringen met</p>

	<p>En hoe kom je concreet tot maatwerk?</p> <p>Hoe vertaal je regels in toepasbare regels, zodat burgers en bedrijven kunnen zien wat wel en niet kan ('klik op de kaart').</p>	<p>maatwerkregels.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p>
<p>Dit heb ik geleerd: De Omgevingswet biedt hiervoor extra mogelijkheden. Het bestuur moet aangeven of het accent (per onderwerp) op globaal regelen, vrijlaten of rechtszekerheid vooraf moet liggen. Die keuzes moeten dus goed voorbereid aan het bestuur worden voorgelegd.</p>		
<p>Hand en voeten geven aan nieuwe thema's</p>	<p>Wat zijn nieuwe thema's en welke aspecten binnen die thema's zijn relevant voor de fysieke leefomgeving en voor het omgevingsplan?</p> <p>Oefenen met regels voor de nieuwe thema's.</p> <p>Wat is de betrokkenheid van Veiligheidsregio en GGD hierin?</p>	<p>Inzicht in de afbakening van de nieuwe thema's in het omgevingsplan.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Zie procesarchitectuur omgevingsplan.</p>
<p>Dit heb ik geleerd: Alleen al per thema zijn er ingewikkelde vragen en discussies. De Omgevingswet maakt dat er niet simpeler op. Wel zorgt de wet dat de discussies tijdig gevoerd kunnen worden en dat een inbedding in een integrale aanpak mogelijk wordt. Daarin zit een duidelijke meerwaarde.</p>		

Leerkring Omgevingsplan - West-Holland – de opbrengst

Naam	Marianne Koot	
Organisatie	Gemeente Noordwijk	
De leerkring als instrument ('het leren')		
Met de leerkring zijn we in acht bijeenkomsten met elkaar aan de slag gegaan met het Omgevingsplan. Dat hebben we gedaan met jullie persoonlijke leervragen als vertrekpunt, uitgewerkt in een leerlijn.		
Beschrijf hieronder je ervaringen met deze manier van werken.		
Door gezamenlijk de leerlijn/het programma te bepalen, zijn tijdens de leerkring voor elke deelnemer aansprekende onderwerpen behandeld. De opbouw in de leerlijn was logisch.		
Wat hadden we beter of anders kunnen doen?		
Vooral in de eerste bijeenkomsten was het programma zo vol dat we niet toekwamen aan het afmaken ervan. Liever minder programma-onderdelen per bijeenkomst.		
De opbrengst van de leerkring ('het geleerde')		
Hieronder staan de drie blokken uit de leerlijn. Aan elk blok hebben we steeds 2 of 3 bijeenkomsten besteed. Beschrijf per blok, zo concreet mogelijk, wat je geleerd hebt over het aan de slag gaan met het Omgevingsplan. Dat kan gaan over inhoud en kennis, proces en samenwerking, resterende en nieuwe vragen, et cetera.		
	Leerdoel	Beoogd resultaat
Van visie naar plan	<p>Wat heb je aan de 'voorkant' als richting nodig (omgevingsvisie of anderszins) als basis om tot een omgevingsplan te komen?</p> <p>Wat zijn logische stappen om tot een omgevingsplan te komen.</p> <p>Hoe kom je intern de gemeente tot een integraal product.</p> <p>Hoe betrek je daar de ketenpartners bij / hoe haken de ketenpartners aan?</p>	Stappenplan omgevingsplan en procesarchitectuur (intern, extern) in beeld.
Dit heb ik geleerd:		
Eerst uitzoeken of een omgevingsplan NU de beste stap/het beste instrument is (de vraag achter de vraag achterhalen).		
Een goede start is essentieel voor een goed proces.		
Projectteam zo samenstellen dat verschillende aandachtsvelden zijn vertegenwoordigd; bijv. proces, inhoud, draagvlak (intern, extern, bestuurlijk), juridische houdbaarheid.		
Van visie naar (toepasbare) regels	<p>Oefenen met de vertaling van visie naar regels. Gebruik maken van voorbeelden en hulpmiddelen daarbij (bv. staalkaarten).</p> <p>Oefenen met maatwerk. Welke mogelijkheden zijn er? Waarom wel/niet gebruik maken van</p>	<p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Inzicht in de mogelijkheden voor maatwerk.</p> <p>Een eerste ambitiebeeld per</p>

	<p>maatwerk. Wat is de gemeentelijke ambitie daarin? En hoe kom je concreet tot maatwerk?</p> <p>Hoe vertaal je regels in toepasbare regels, zodat burgers en bedrijven kunnen zien wat wel en niet kan ('klik op de kaart').</p>	<p>gemeente. Eerste ervaringen met maatwerkregels.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p>
<p>Dit heb ik geleerd: Eerst bepalen wat je wel en niet wilt regelen, uit de regelreflex! Meer inzicht in de juridische mogelijkheden en technieken.</p>		
<p>Hand en voeten geven aan nieuwe thema's</p>	<p>Wat zijn nieuwe thema's en welke aspecten binnen die thema's zijn relevant voor de fysieke leefomgeving en voor het omgevingsplan?</p> <p>Oefenen met regels voor de nieuwe thema's.</p> <p>Wat is de betrokkenheid van Veiligheidsregio en GGD hierin?</p>	<p>Inzicht in de afbakening van de nieuwe thema's in het omgevingsplan.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Zie procesarchitectuur omgevingsplan.</p>
<p>Dit heb ik geleerd: Het is belangrijk om ketenpartners vroeg in het proces te betrekken en meedenkkracht te benutten. Hier zit de expertise op deze gebieden. Ook ketenpartners zijn zoekende naar de nieuwe rol van meedenken i.p.v. toetsen; hierin samen optrekken.</p>		

Leerkring Omgevingsplan - West-Holland – de opbrengst

Naam	Rens van den Berg	
Organisatie	Provincie Zuid-Holland	
De leerkring als instrument ('het leren')		
Met de leerkring zijn we in acht bijeenkomsten met elkaar aan de slag gegaan met het Omgevingsplan. Dat hebben we gedaan met jullie persoonlijke leervragen als vertrekpunt, uitgewerkt in een leerlijn.		
Beschrijf hieronder je ervaringen met deze manier van werken.		
Mijn ervaring is dat de leerkring ruimte biedt om inhoudelijke kennis uit te wisselen en gelijktijdig een platform is om hardop na te denken over de vraag hoe je 'integraal werken' kan vormgeven en hoe je tot betere samenwerking vormt. De afwezigheid van concrete tijdsdruk van projecten of spanning rond bestuurlijke wensen die soms meespeelt in overleg tussen partijen, draagt bij aan een veilige en lerende omgeving. Ik verwacht dat dit bijdraagt aan (nog) betere samenwerking in de toekomst.		
Wat hadden we beter of anders kunnen doen?		
Het ging goed, een tussentijdse verbetering was om de agenda niet al te vol te zetten.		
De opbrengst van de leerkring ('het geleerde')		
Hieronder staan de drie blokken uit de leerlijn. Aan elk blok hebben we steeds 2 of 3 bijeenkomsten besteed. Beschrijf per blok, zo concreet mogelijk, wat je geleerd hebt over het aan de slag gaan met het Omgevingsplan. Dat kan gaan over inhoud en kennis, proces en samenwerking, resterende en nieuwe vragen, et cetera.		
	Leerdoel	Beoogd resultaat
Van visie naar plan	<p>Wat heb je aan de 'voorkant' als richting nodig (omgevingsvisie of anderszins) als basis om tot een omgevingsplan te komen?</p> <p>Wat zijn logische stappen om tot een omgevingsplan te komen.</p> <p>Hoe kom je intern de gemeente tot een integraal product.</p> <p>Hoe betrek je daar de ketenpartners bij / hoe haken de ketenpartners aan?</p>	Stappenplan omgevingsplan en procesarchitectuur (intern, extern) in beeld.
Dit heb ik geleerd:		
Duidelijke rolverdeling binnen eigen organisatie en heldere procesafspraken zijn onmisbaar. Dat geldt ook voor tijdige afstemming met een ruime kring van betrokkenen zowel binnen als buiten.		
Van visie naar (toepasbare) regels	<p>Oefenen met de vertaling van visie naar regels. Gebruik maken van voorbeelden en hulpmiddelen daarbij (bv. staalkaarten).</p> <p>Oefenen met maatwerk. Welke mogelijkheden zijn er? Waarom wel/niet gebruik maken van</p>	<p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Inzicht in de mogelijkheden voor maatwerk.</p> <p>Een eerste ambitiebeeld per</p>

	<p>maatwerk. Wat is de gemeentelijke ambitie daarin? En hoe kom je concreet tot maatwerk?</p> <p>Hoe vertaal je regels in toepasbare regels, zodat burgers en bedrijven kunnen zien wat wel en niet kan ('klik op de kaart').</p>	<p>gemeente. Eerste ervaringen met maatwerkregels.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p>
<p>Dit heb ik geleerd: Als medewerker van de provincie ben ik voorstander van het toepassen van maatwerk, ik adviseer ook om de mogelijkheden daartoe te verruimen. Maatwerk- en flexibiliteitsbepalingen bieden interpretatieruimte waarover verschillende gedacht kan worden. Ook hier is tijdig en goed overleg over de concrete uitwerking ervan onmisbaar. Ik vermoed dat de gewenste duidelijkheid op voorhand niet altijd is te geven.</p>		
<p>Hand en voeten geven aan nieuwe thema's</p>	<p>Wat zijn nieuwe thema's en welke aspecten binnen die thema's zijn relevant voor de fysieke leefomgeving en voor het omgevingsplan?</p> <p>Oefenen met regels voor de nieuwe thema's.</p> <p>Wat is de betrokkenheid van Veiligheidsregio en GGD hierin?</p>	<p>Inzicht in de afbakening van de nieuwe thema's in het omgevingsplan.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Zie procesarchitectuur omgevingsplan.</p>
<p>Dit heb ik geleerd: Gezondheid met stip op nummer één als nieuw thema. Milieuaspecten van belang (ook terug te vinden in Omgevingswet en bijbehorende besluiten), maar ook gevolgen van inrichting openbare ruimte. Omgevingswet werkt het thema niet echt uit.</p>		

Leerkring Omgevingsplan - West-Holland – de opbrengst

Naam	Esther Poot	
Organisatie	Gemeente Alphen aan den Rijn	
De leerkring als instrument ('het leren')		
Met de leerkring zijn we in acht bijeenkomsten met elkaar aan de slag gegaan met het Omgevingsplan. Dat hebben we gedaan met jullie persoonlijke leervragen als vertrekpunt, uitgewerkt in een leerlijn.		
Beschrijf hieronder je ervaringen met deze manier van werken.		
We hebben geleerd integraal te werken, naar elkaar te luisteren en dit omgezet naar handelen.		
Wat hadden we beter of anders kunnen doen?		
Niets.		
De opbrengst van de leerkring ('het geleerde')		
Hieronder staan de drie blokken uit de leerlijn. Aan elk blok hebben we steeds 2 of 3 bijeenkomsten besteed. Beschrijf per blok, zo concreet mogelijk, wat je geleerd hebt over het aan de slag gaan met het Omgevingsplan. Dat kan gaan over inhoud en kennis, proces en samenwerking, resterende en nieuwe vragen, et cetera.		
	Leerdoel	Beoogd resultaat
Van visie naar plan	<p>Wat heb je aan de 'voorkant' als richting nodig (omgevingsvisie of anderszins) als basis om tot een omgevingsplan te komen?</p> <p>Wat zijn logische stappen om tot een omgevingsplan te komen.</p> <p>Hoe kom je intern de gemeente tot een integraal product.</p> <p>Hoe betrek je daar de ketenpartners bij / hoe haken de ketenpartners aan?</p>	Stappenplan omgevingsplan en procesarchitectuur (intern, extern) in beeld.
Dit heb ik geleerd:		
Dat het hebben van een uitgebreide, complete visie vooraf nodig is om de verbrede reikwijdte van de Omgevingswet in je Omgevingsplan te kunnen behandelen.		
Van visie naar (toepasbare) regels	<p>Oefenen met de vertaling van visie naar regels. Gebruik maken van voorbeelden en hulpmiddelen daarbij (bv. staalkaarten).</p> <p>Oefenen met maatwerk. Welke mogelijkheden zijn er? Waarom wel/niet gebruik maken van maatwerk. Wat is de gemeentelijke ambitie daarin? En hoe kom je concreet tot maatwerk?</p>	<p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Inzicht in de mogelijkheden voor maatwerk.</p> <p>Een eerste ambitiebeeld per gemeente.</p> <p>Eerste ervaringen met maatwerkregels.</p>

	Hoe vertaal je regels in toepasbare regels, zodat burgers en bedrijven kunnen zien wat wel en niet kan ('klik op de kaart').	Kennismaken en ervaring opdoen.
Dit heb ik geleerd: Dat de stap naar concrete regels nog heel lastig is. Er komen zoveel doelen bij elkaar. Het comprimeren daarvan is al een opgave op zich. Staalkaarten kunnen daar in de toekomst bij helpen.		
Hand en voeten geven aan nieuwe thema's	<p>Wat zijn nieuwe thema's en welke aspecten binnen die thema's zijn relevant voor de fysieke leefomgeving en voor het omgevingsplan?</p> <p>Oefenen met regels voor de nieuwe thema's.</p> <p>Wat is de betrokkenheid van Veiligheidsregio en GGD hierin?</p>	<p>Inzicht in de afbakening van de nieuwe thema's in het omgevingsplan.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Zie procesarchitectuur omgevingsplan.</p>
Dit heb ik geleerd:		

Leerkring Omgevingsplan - West-Holland – de opbrengst

Naam	Eef van Huijssteeden	
Organisatie	Hoogheemraadschap van Rijnland	
De leerkring als instrument ('het leren')		
Met de leerkring zijn we in acht bijeenkomsten met elkaar aan de slag gegaan met het Omgevingsplan. Dat hebben we gedaan met jullie persoonlijke leervragen als vertrekpunt, uitgewerkt in een leerlijn.		
Beschrijf hieronder je ervaringen met deze manier van werken.		
<ul style="list-style-type: none"> - Uitgaan van persoonlijke leervragen is prima; daar zit immers de behoefte; leerlijn was doordacht; - Leerervaringen zijn slechts beperkt per keer op papier gezet door deelnemers, waardoor kans is gemist om de leerlijn goed te blijven volgen. 		
Wat hadden we beter of anders kunnen doen?		
<ul style="list-style-type: none"> - Strakker sturen op vastleggen van leerervaringen; - Per keer iemand als huiswerk meegeven de leerervaringen kort samen te vatten en tegen de leerlijn aan te leggen. 		
De opbrengst van de leerkring ('het geleerde')		
Hieronder staan de drie blokken uit de leerlijn. Aan elk blok hebben we steeds 2 of 3 bijeenkomsten besteed. Beschrijf per blok, zo concreet mogelijk, wat je geleerd hebt over het aan de slag gaan met het Omgevingsplan. Dat kan gaan over inhoud en kennis, proces en samenwerking, resterende en nieuwe vragen, et cetera.		
	Leerdoel	Beoogd resultaat
Van visie naar plan	<p>Wat heb je aan de 'voorkant' als richting nodig (omgevingsvisie of anderszins) als basis om tot een omgevingsplan te komen?</p> <p>Wat zijn logische stappen om tot een omgevingsplan te komen.</p> <p>Hoe kom je intern de gemeente tot een integraal product.</p> <p>Hoe betrek je daar de ketenpartners bij / hoe haken de ketenpartners aan?</p>	Stappenplan omgevingsplan en procesarchitectuur (intern, extern) in beeld.
Dit heb ik geleerd:		
<ul style="list-style-type: none"> - Dat het goed is om expliciet de ambitie te bespreken binnen de eigen organisatie, zowel ambtelijk als bestuurlijk; - Dat Rijnland (in algemene zin als het gaat om de implementatie van de Omgevingswet) vrij hoog in de ambitie zit ten opzichte van enkele andere ketenpartners; - Dat gemeenten nogal verschillen in hun ambities; - Dat het voor Rijnland als ketenpartner zoeken is hoe ze haar waterbelangen goed kan inbrengen en dat het belangrijk is om vroeg aan tafel te zitten (want in een 'afwegingskader' of een 'gebiedsgerichte uitwerking' zitten ook al keuzes over hoe water in de plannen komt te zitten); - Ik heb wat scherper in beeld gekregen wat ik zelf concreet bij kan dragen aan de gemeente en dat gemeenten onze kennis en inbreng ook echt waarderen; - Dat het belangrijk is de tijd te nemen om concrete activiteiten te benoemen die nodig zijn om tot een goed Omgevingsplan te komen; 		

<ul style="list-style-type: none"> - Dat het belangrijk is om goed naar elkaar te luisteren om tot een goede, samenhangende set acties en activiteiten te komen; - Het is in mijn ogen nog maar beperkt gelukt om de bijzonderheden van het Omgevingsplan t.o.v. het klassieke bestemmingsplan goed naar boven te laten komen (de WBS die we gemaakt hebben zou grotendeels ook gebruikt kunnen worden voor een bestemmingsplan; wat gaat er nu anders met het omgevingsplan?). <p>(Hoe) ga je hiermee de komende periode mee aan de slag?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Specifiek voor het onderdeel “inbreng van Rijnland bij Omgevingsvisies en Omgevingsplannen” heb ik direct een overleg ingepland binnen ons projectteam implementatie Omgevingswet: gaan we alle gemeenten doen of keuzes maken; als we alle gemeenten gaan doen, dan vergt dat kennis en capaciteit; vorm vinden om goed en efficiënt mee te denken vanuit Rijnland. 		
<p>Van visie naar (toepasbare) regels</p>	<p>Oefenen met de vertaling van visie naar regels. Gebruik maken van voorbeelden en hulpmiddelen daarbij (bv. staalkaarten).</p> <p>Oefenen met maatwerk. Welke mogelijkheden zijn er? Waarom wel/niet gebruik maken van maatwerk. Wat is de gemeentelijke ambitie daarin? En hoe kom je concreet tot maatwerk?</p> <p>Hoe vertaal je regels in toepasbare regels, zodat burgers en bedrijven kunnen zien wat wel en niet kan ('klik op de kaart').</p>	<p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Inzicht in de mogelijkheden voor maatwerk.</p> <p>Een eerste ambitiebeeld per gemeente.</p> <p>Eerste ervaringen met maatwerkregels.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p>
<p>Dit heb ik geleerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dat het een interessante zoektocht is naar de balans tussen flexibiliteit/afwegingsruimte enerzijds en rechtszekerheid/duidelijkheid anderzijds; - Dat het van waterschap als ketenpartner vraagt om goed na te denken waar wij afwegingsruimte kunnen creëren en waar wij 'harde' eisen/randvoorwaarden willen blijven stellen; - Dat het vaak zoeken is naar een balans tussen belangen van nieuwe partijen en van bestaande belangen in een gebied (bijvoorbeeld maximaal toegestane normen voor bestaande bedrijven), zodat bereikt wordt dat zowel bedrijven die zich vestigen als bewoners weten waar ze aan toe zijn (bedrijf weet dat deze zich aan normen moet houden gezien aanwezigheid woningen en bewoners weten dat – wellicht wat soepeler – normen gelden gericht op aanwezige bedrijvigheid); - Dat in toekomst in Omgevingsplan het milieuspoor veel beter en meer geïntegreerd kan worden meegenomen; - Dat het soms een zoektocht is naar het in het Omgevingsplan regelen van enerzijds gewenste toekomstige ontwikkeling (met bijvoorbeeld nieuw wonen) en anderzijds tegelijkertijd regelen van de bestaande bestemmingen (bijvoorbeeld bedrijven); - Casus Leiden: je kunt in Omgevingsplan maximale normen stellen voor zowel bedrijven als wonen. Gebiedswaarden. Daarbinnen kunnen zich bedrijven en woningen vestigen. 		
<p>Hand en voeten geven aan nieuwe thema's</p>	<p>Wat zijn nieuwe thema's en welke aspecten binnen die thema's zijn relevant voor de fysieke leefomgeving en voor het omgevingsplan?</p>	<p>Inzicht in de afbakening van de nieuwe thema's in het omgevingsplan.</p>

	<p>Oefenen met regels voor de nieuwe thema's.</p> <p>Wat is de betrokkenheid van Veiligheidsregio en GGD hierin?</p>	<p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Zie procesarchitectuur omgevingsplan.</p>
<p>Dit heb ik geleerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Energie en duurzaamheid zijn belangrijke thema's voor het Omgevingsplan, ook met raakvlakken naar waterbelang van Rijnland; - Zoektocht hoe je partijen via Omgevingsplan kan sturen; bijvoorbeeld gebieden waar zonnevelden gewenst zijn, gebieden waar gasinfra zal verdwijnen; maar partijen ook uitdagen om met creatieve oplossingen te komen; - Veiligheid: relatie met het werk van Rijnland als waterschap waar het gaat om veiligheid tegen overstromingen. Wellicht meer contact zoeken met veiligheidsregio's? (inmiddels op twee fronten intensiever contact met veiligheidsregio's ☺). 		

Leerkring Omgevingsplan - West-Holland – de opbrengst

Naam	Claudia Lokman	
Organisatie	Omgevingsdienst West-Holland	
De leerkring als instrument ('het leren')		
Met de leerkring zijn we in acht bijeenkomsten met elkaar aan de slag gegaan met het Omgevingsplan. Dat hebben we gedaan met jullie persoonlijke leervragen als vertrekpunt, uitgewerkt in een leerlijn.		
Beschrijf hieronder je ervaringen met deze manier van werken.		
De leerkring bestaat uit deelnemers uit diverse organisaties (gemeenten, ketenpartners). Juist de diversiteit en verschillende invalshoeken maakt de leerkring een succes. Ook de veilige leeromgeving en een externe procesbegeleider zorgt er voor dat er ook daadwerkelijk resultaat wordt behaald. Vooraf is het doel van de leerkring gezamenlijk bepaald. Dit zorgt ook voor draagvlak bij een ieder. Het voorbereiden van de leerkring door een klein comité vind ik ook positief. Dit maakt de leerkring van 'de deelnemers'.		
Wat hadden we beter of anders kunnen doen?		
Soms was het programma voor een bijeenkomst iets te vol, waardoor verdere verdieping niet mogelijk was. Ook was er weinig tijd voor de terugkoppeling van het geleerde in de bijeenkomst erna.		
De opbrengst van de leerkring ('het geleerde')		
Hieronder staan de drie blokken uit de leerlijn. Aan elk blok hebben we steeds 2 of 3 bijeenkomsten besteed. Beschrijf per blok, zo concreet mogelijk, wat je geleerd hebt over het aan de slag gaan met het Omgevingsplan. Dat kan gaan over inhoud en kennis, proces en samenwerking, resterende en nieuwe vragen, et cetera.		
	Leerdoel	Beoogd resultaat
Van visie naar plan	<p>Wat heb je aan de 'voorkant' als richting nodig (omgevingsvisie of anderszins) als basis om tot een omgevingsplan te komen?</p> <p>Wat zijn logische stappen om tot een omgevingsplan te komen.</p> <p>Hoe kom je intern de gemeente tot een integraal product.</p> <p>Hoe betrek je daar de ketenpartners bij / hoe haken de ketenpartners aan?</p>	Stappenplan omgevingsplan en procesarchitectuur (intern, extern) in beeld.
Dit heb ik geleerd:		
De vertaling van de Omgevingsvisie naar het Omgevingsplan blijft een uitdaging. De visie moet voldoende aanknopingspunten bieden voor het omgevingsplan. Een integraal afwegingskader is een eerste stap, maar roept ook vragen op. Staan alle relevante aspecten in het kader? Wegen alle aspecten even zwaar? Wanneer voldoet een initiatief aan het afwegingskader en kan medewerking worden verleend? Hoe wordt dat getoetst? In het Omgevingsplan wordt per gebied een 'mengpaneel' opgenomen. In dit mengpaneel staan de minimale en maximale omgevingswaarden voor bijvoorbeeld luchtkwaliteit, geluid, bodem. Om dit paneel in te vullen is het van belang dat de ambities van de gemeente voldoende concreet zijn.		

Het lijkt wenselijk om als tussenstap tussen visie en Omgevingsplan een gebiedsvisie/programma op te stellen. Dit geeft meer richting aan het Omgevingsplan.

Het is van belang om voorafgaand aan het opstellen van een Omgevingsplan de ambities van de organisatie in kaart te brengen. Dit kan van bovenaf of juist van onderaf. De Omgevingsdienst kan hierin volgend zijn of proactief. Ook de Omgevingsdienst zal voorafgaand aan het opstellen van een omgevingsplan na moeten denken over de strategische keuze. Geeft een bepaald gebied (gelet op de specifieke kenmerken) aanleiding tot een globale Omgevingsvisie/Omgevingsplan of juist gedetailleerd. Wat zijn de ambities ten aanzien van beleid (integraal of gebundeld)? Willen we globale regels of juist gedetailleerd (kan per onderwerp en gebied verschillen)?

Rolmodel: het is van belang om vooraf te bekijken welke ambitie je hebt en welke invloed. Wat nog interessant is om nader te bekijken is welke invloed de ketenpartners hebben volgens de gemeenten. Wegen de adviezen even zwaar als adviezen van burgers / ondernemers / maatschappelijke organisaties e.d. of wegen deze zwaarder?

Actiebord: De ketenpartners verwachten dat zij vroegtijdig betrokken worden bij het opstellen van Omgevingsvisie en Omgevingsplan.

Omgekeerd willen de gemeenten de ketenpartners ook (vroegtijdig) betrekken bij opstellen van Omgevingsvisie en Omgevingsplan.

Het is goed om vooraf een projectdefinitie vast te stellen en de diverse activiteiten om tot een omgevingsplan te kunnen komen in beeld te hebben. Dit voorkomt dat je gedurende het proces onbewust afwijkt van de projectdefinitie. Ook is tijdig bijstellen dan mogelijk. Vooral om het gezamenlijk te doen, zorgt ervoor dat je elkaar aanvult en een zo goed mogelijk compleet beeld krijgt.

<p>Van visie naar (toepasbare) regels</p>	<p>Oefenen met de vertaling van visie naar regels. Gebruik maken van voorbeelden en hulpmiddelen daarbij (bv. staalkaarten).</p> <p>Oefenen met maatwerk. Welke mogelijkheden zijn er? Waarom wel/niet gebruik maken van maatwerk. Wat is de gemeentelijke ambitie daarin? En hoe kom je concreet tot maatwerk?</p> <p>Hoe vertaal je regels in toepasbare regels, zodat burgers en bedrijven kunnen zien wat wel en niet kan ('klik op de kaart').</p>	<p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Inzicht in de mogelijkheden voor maatwerk. Een eerste ambitiebeeld per gemeente. Eerste ervaringen met maatwerkregels.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p>
---	---	---

Dit heb ik geleerd:

Het Omgevingsplan Rijnhaven Oost is een voorbeeld hoe je om gaat met de mogelijkheden van de Omgevingswet voor een transformatiegebied. Het is vooral durven experimenteren. Begin met Omgevingsplan 1.0 (niet alles kan meteen tot in de puntjes geregeld zijn). Ben wel erg benieuwd hoe het in de praktijk gaat werken met de wasstraat en de hoeveelheid regels.

Kennis gemaakt met de staalkaart bedrijfsmatige activiteiten. De casus van Omgevingsplan Soesterberg gaf een beeld hoe om te gaan met bedrijfsmatige activiteiten en de realisatie van woningen in een transformatiegebied. De kameleonbestemming lijkt mogelijkheden te bieden.

Het betreft vooral een kennismaking aan het daadwerkelijk opstellen van regels zijn we niet toegekomen.

Hand en voeten geven aan nieuwe thema's

Wat zijn nieuwe thema's en welke aspecten binnen die thema's zijn relevant voor de fysieke leefomgeving en voor het omgevingsplan?

Inzicht in de afbakening van de nieuwe thema's in het omgevingsplan.

Oefenen met regels voor de nieuwe thema's.

Kennismaken en ervaring opdoen.

Wat is de betrokkenheid van Veiligheidsregio en GGD hierin?

Zie procesarchitectuur omgevingsplan.

Dit heb ik geleerd:

Het vertalen van de nieuwe thema's duurzaamheid, gezondheid en veiligheid in een Omgevingsplan is nog lastig. Hoe zorg je ervoor dat de regels niet te gedetailleerd zijn, want dat beperkt je in het ontwikkelen van nieuwe technieken, maar ook niet te globaal. Je wil immers wel de ambities uit de visie halen.

Het vastleggen van ambities in de omgevingsvisie is eenvoudiger dan de vertaling van deze ambities naar concrete regels in het Omgevingsplan.

De nieuwe thema's vragen ook samenwerking tussen de diverse partners. Hoe we dit verder handen en voeten moeten geven is een zoektocht.

Leerkring Omgevingsplan - West-Holland – de opbrengst

Naam	Dirk-Jan Scholten	
Organisatie	Gemeente Leiden	
De leerkring als instrument ('het leren')		
Met de leerkring zijn we in acht bijeenkomsten met elkaar aan de slag gegaan met het Omgevingsplan. Dat hebben we gedaan met jullie persoonlijke leervragen als vertrekpunt, uitgewerkt in een leerlijn.		
Beschrijf hieronder je ervaringen met deze manier van werken.		
Doordat de leerkring aansloot op onze eigen vragen, kwamen ook die onderwerpen aan bod die we zelf belangrijk vonden.		
Wat hadden we beter of anders kunnen doen?		
Er zijn veel vragen (onderwerpen) aan bod geweest. Dat is goed. Dit had wel tot gevolg dat de onderwerpen meer globaal behandeld werden.		
De opbrengst van de leerkring ('het geleerde')		
Hieronder staan de drie blokken uit de leerlijn. Aan elk blok hebben we steeds 2 of 3 bijeenkomsten besteed. Beschrijf per blok, zo concreet mogelijk, wat je geleerd hebt over het aan de slag gaan met het Omgevingsplan. Dat kan gaan over inhoud en kennis, proces en samenwerking, resterende en nieuwe vragen, et cetera.		
	Leerdoel	Beoogd resultaat
Van visie naar plan	<p>Wat heb je aan de 'voorkant' als richting nodig (omgevingsvisie of anderszins) als basis om tot een omgevingsplan te komen?</p> <p>Wat zijn logische stappen om tot een omgevingsplan te komen.</p> <p>Hoe kom je intern de gemeente tot een integraal product.</p> <p>Hoe betrek je daar de ketenpartners bij / hoe haken de ketenpartners aan?</p>	Stappenplan omgevingsplan en procesarchitectuur (intern, extern) in beeld.
Dit heb ik geleerd:		
Voordat je een Omgevingsplan kan maken, moet je eerst doel en ambities vastleggen.		
Integraal werken is uitgangspunt van de Omgevingswet. Integraal werken is meer dan alle disciplines en (externe) belangen aan tafel, waarbij iedereen alleen voor zijn eigen belang opkomt. Daarom is het bij het vastleggen van doelen en ambities belangrijk:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dat er gezocht wordt naar een zo breed mogelijk gedragen ambitie of doel; 2. Waarbij expliciet keuzes gemaakt worden en prioriteiten gesteld worden, omdat het veelal niet mogelijk zal zijn om aan alle belangen of (sectorale) voorwaarden te voldoen; 3. Om vervolgens vanuit elke (interne) vakdiscipline te bekijken hoe aan die ambitie of dat doel kan worden bijdragen; en te bezien hoe aan externe belangen binnen die ambitie of dat doel zo veel mogelijk tegemoet gekomen kan worden. 		
Van visie naar (toepasbare) regels	Oefenen met de vertaling van visie naar regels. Gebruik maken van voorbeelden en	Kennismaken en ervaring opdoen.

	<p>hulpmiddelen daarbij (bv. staalkaarten).</p> <p>Oefenen met maatwerk. Welke mogelijkheden zijn er? Waarom wel/niet gebruik maken van maatwerk. Wat is de gemeentelijke ambitie daarin? En hoe kom je concreet tot maatwerk?</p> <p>Hoe vertaal je regels in toepasbare regels, zodat burgers en bedrijven kunnen zien wat wel en niet kan ('klik op de kaart').</p>	<p>Inzicht in de mogelijkheden voor maatwerk. Een eerste ambitiebeeld per gemeente. Eerste ervaringen met maatwerkregels.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p>
--	--	--

Dit heb ik geleerd:

Met betrekking tot omgevingswaarden / milieuzonering:

- Formuleer een ambitie voor het gebied;
- Toets aanwezige bedrijven zowel aan RO regelgeving als aan milieuregelgeving;
- Zorg dat in nieuw nieuwe situatie beide aspecten goed geregeld zijn;
- Let op cumulatie: zorg dat bedrijven in buurt van woningen geschikt zijn voor functiemenging en zorg dat bij zwaardere milieucategorieën verder weg van woningen de emissie geregeld is en stuur niet op immissie op woningen, want dan is cumulatie moeilijk te reguleren en krijgen bedrijven onnodig veel milieugebruiksruimte dat ander gebruik kan belemmeren;
- Zorg voor een goede regeling voor de situatie waarin bedrijven – waarvan het wenselijk is dat ze vrijwillig vertrekken – daadwerkelijk vertrekken en er ruimte komt van woningbouw. Kijk daarbij naar bij regeling van Soesterberg en Alphen a/d Rijn;
- Het is erg ingewikkelde materie. Vanaf begin proces is samenwerking met Omgevingsdienst van groot belang;
- De ontwikkelingen rond de staalkaarten in de gaten houden.

Hand en voeten geven aan nieuwe thema's	<p>Wat zijn nieuwe thema's en welke aspecten binnen die thema's zijn relevant voor de fysieke leefomgeving en voor het omgevingsplan?</p> <p>Oefenen met regels voor de nieuwe thema's.</p> <p>Wat is de betrokkenheid van Veiligheidsregio en GGD hierin?</p>	<p>Inzicht in de afbakening van de nieuwe thema's in het omgevingsplan.</p> <p>Kennismaken en ervaring opdoen.</p> <p>Zie procesarchitectuur omgevingsplan.</p>
---	--	---

Dit heb ik geleerd:

Zorg dat externe veiligheid (net als alle andere relevante disciplines) vanaf het begin betrokken zijn bij visie en planvorming.